

१. तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् :

(क) माइक्रोसफ्ट एक्सेलको छोटो परिचय दिनुहोस् ।

उत्तर: माइक्रोसफ्ट एक्सेल (Microsoft Excel) एक स्पिडसिट (Spreadsheet) मा आधारित सफ्टवेयरकोयसलाई Windows, MacOS Android and

IOS जस्ता अपरेटिङ सिस्टमका लागि Microsoft कम्पनिलेविकसित गरेको हो । यसलाई परिमाणात्मक तथ्याङ्क प्रशोधन गर्न र विश्लेषण गर्न प्रयोग गरिन्छ ।

(ख) मध्यक भनेको के हो?

उत्तर: मध्यक भनेको तथ्याङ्कको औसत (Average) हो । मध्यकलाई $\frac{\sum x}{N}$ [जहाँ x = तथ्य (Value) र तथ्य(Value) को सङ्ख्या सूत्र प्रयोग गरेर पनि निकाल्न सकिन्छ ।

(ग) स्तरीय भिन्नताले के मापन गर्छ ?

उत्तर: तथ्याङ्कको सेटभित्र तथ्यहरू (Value) मध्यकबाट कति टाढा वा नजिक छन् भन्ने मापन गर्ने सूचकाङ्कलाई नै स्तरीयभिन्नता (Standard Deriation) भनिन्छ। यसलाई निम्नलिखित सूत्र प्रयोग गरी निकालिन सकिन्छ :

$S = \dots\dots$

S = स्तरीय भिन्नता (Standard deviation)

$\dots\dots =$ को योगफल (sum of $\dots\dots$)

X = प्रत्येक तथ्य (Each value)

X = मध्यक (Mean)

n= तथ्यको सङ्ख्या (No. of value)

(घ) माइक्रोसफ्ट एक्सेल प्रयोग गरी मध्यिका निकाल्ने तरिका लेख्नुहोस् ।

उत्तर: मध्यिका (Median) भनेको परिमाणका आधारमा क्रममा मिलाएको तथ्याङ्कलाई ठिक दुई भागमा विभाजन गर्नेतथ्य हो।

मध्यक गणनाका लागि सूत्र प्रयोग गरेर निकाल्न सकिन्छ । त्यसै Microsoft

Excel मा तथ्याङ्कलाई प्रविष्टगरेपछि तलका चरणहरू अनुसार मध्यिका निकाल्न सकिन्छ :

- आवश्यक भएको Cell मा क्लिक गर्नुहोस् ।
- त्यसपछि बराबर चिह्न (=) टाइप गर्नुहोस् ।
- अब MEDIAN टाइप गर्नुहोस् । त्यसपछि सानो कोष्ट सुरु गरी तथ्याङ्क भएका Cell हरू Select : गर्नुहोस् रकोष्ट बन्द गर्नुहोस्। (त्यसको सट्टा Formulas Bar मा गएर More Functions भित्र गई Statistical माजानुहोस् । त्यसपछि Median मा क्लिक गर्नुहोस्)
- अब Enter key थिच्नुहोस् । छनोट गरिएको तथ्याङ्कको
- मध्यिका देखिन्छ ।

(ड) मानिसले आफैले गणना गर्नुभन्दा कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रयोग गरी तथ्याङ्क प्रशोधन र विश्लेषण गर्दा के फाइदा हुन्छ ? कम्तीमा पाँच बुँदामा लेख्नुहोस् ।

उत्तर: मानिसले आफैले गणना गर्नुभन्दा कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रयोग गरी तथ्याङ्क प्रशोधन र विश्लेषण गर्दा हुने फाइदाहरू यसप्रकार छन् :

- कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रयोग गरी तथ्याङ्क प्रशोधन गर्दा समयको बचत हुन्छ ।
- गणक गर्न लाग्ने प्रतिनिधि कम लाग्छ ।
- डाटा यक्युरेट निस्कन्छ ।
- छिटो छरितो र भरपर्दो हुन्छ ।
- कम्प्युटर सफ्टवेयरले परिमाणात्मक तथा गुणात्मक दुवै प्रकारका तथ्याङ्क प्रशोधन र विश्लेषण गर्न सहयोगपुऱ्याउँछ ।

If you have any suggestions or feedback you can send us an mail at Nepalenotes@gmail.com.

You can also find us on different social media platforms like Facebook, Instagram, Twitter, YouTube etc.